

Zanimive slovenske vesti iz širnih naselbin po Zedinjenih državah

V Jolietu, Ill., je umrl rojak Joseph Zulich, star 52 let. V Joliet je došel pred 42. leti. Ranjki zapušta tri sinove in dve hčeri, Mrs. Anthony Jurkas in Mrs. Daniel Allen, ena sestra, Mrs. Ana Sinti, pa stanuje v Euclid, O. — V Jolietu je istakotno umrl rojak George Kuzma, star 54 let. Zapušta vdovo in tri sinove, katerih eden, George, se pripravlja za mašniški stan.

Mr. in Mrs. Lesar sta na Wilardu, Wis., obhajala 35 letnico svojega zakonskega življenja. Neki Joseph Karich je oslepil več rojakov po severni Minnesoti s tem, da se je izdal za zastopnika neke krojaške tvrdke in sprejemal naročila za obleke, katere pa rojaki nikdar niso dobili.

V Milwaukee, Wis., je pri slovi Slov. Nar. Doma prvič nastopila slovenska godba pod vodstvom Mr. Pavliča. Godbenikov je 30, samih mladih fantov in deklet.

V Forest City, Pa., je zakonski par Jos. in Josephine Bocenelaj obhajal te dni zlato poroko.

Dobre slovenske lovce morajo imeti v Calumet, Mich. Takoj prvi dan, ko se je odprl lov so sledili rojaki prinesli vsak po enega srnjaka domov: Edward Ozanich, Martin Sterbene, Nick Bolf, Peter in John Majnarich.

V južni Ameriki se šteje, da je danes 80.000 naših izseljencev. Največ jih je v pokrajini Santa Fe.

V Milwaukee, Wis., je umrl 29 letni rojak Frank Matic, sin bivšega glavnega tajnika in ustanovitelja J. S. P. Z.

V Chicagi je umrl Gašper Tavcar, star 42 let, doma iz Križne gore nad Škofjo Loko. Beležal je dve leti na srčni hibi.

V Chicagi sta se poročila Mr. Geo. Rittmanich in Miss Elizabeth Bezovšek.

Odprto delo

The Cleveland Cap Screw Co., 2921 E. 79th St., naznanja, da bo danes začela s polno paro, in sicer za dva tedna, da se bivšim uslužbenecem pomaga do nekaj zasluzka. Ako bi vse industrije v Clevelandu naredile enako, tedaj bi imel marsikdo bolj vesel Božič kot ga pa sedaj čaka.

Lep koncert

Hrvatsko pevsko društvo "Lira" je priredilo sinoči v dvorani javne knjižnice na St. Clair Ave., in 55. cesti, krasen pevski koncert. Za koncert so bile izbrane izvanredno lepe točke, in občinstvo je burno aplavdiralo. Želeli je, da bi hrvatsko pevsko društvo še nastopilo.

Drzen rop

Dva roparja sta prišla v pondeljek v lekarno Maxa Robinsona, na 3001 Scovill Ave., kjer sta zaprla osem odjemalcev v klet, lastnika sta pa prisilila, da je odprl blagajno, iz katere sta odnesla \$1000 in hitro pobegnili.

Billings ni pomiloščen

San Francisco, 1. decembra. S 6 proti enemu glasu so sodniki najvišje sodnje danes zavrnili pomiloščenje Warren K. Billingsa. Na enak način niso sodniki pustili nobene ali le slabo priliko, da bi bil pomiloščen Thomas Mooney, ki je bil obsojen zaenot z Billingsom radi metanja bomb, pri čemur je bilo leta 1916 več oseb ubitih tekom neke parade.

Bandit je ubil dva policista, nakar je bil od policije sam ubit

Macomb, Ill., 1. decembra. Pred pročeljem glavne policijske postaje v tem mestu je Edwin Zerell, 28 let stari bandit iz Canton, Ill., nenadoma potegnil revolver iz rokava svoje suknje in je začel streljati. Okoli bandita so se nahajali štirje policisti. Zerell je takoj ubil enega izmed policistov, dočim je drugega smrtno ranil in lahko ranil ostala dva. Prvi je bil ubit policist Edward Whitley, 60 let star veteran policijskega oddelka. Njegovo smrt je maščeval policist Ernest Bowman, ki je imel sam štiri strele v prsih. Potegnil je revolver in streljal za bežim banditom, katerega je s prvim strelom ubil. Ta policist je osem ur pozneje sam umrl za ranami. Zerell je poznan kot tat avtomobilov in ropar. Prišel je v to mesto iz Cantona. Blizu polnoči se je sumljivo sukal okoli neke trgovine z baterijami, in poklicana je bila policija. Dal se je mirno prijeti. Preiskali so ga, pa niso dobili drugega prijema kot mal količek. Ko pa je Zerell došel pred policijsko postajo, je mahoma potegnil revolver in začel streljati na policiste.

Nekaj drobnih novic iz Loraina

Na Zahvalni dan se je poročila Miss Ana Rupnik iz 33. ceste. Za tovariša v življenju si je izbrala fanta madžarske narodnosti, Joseph Szanto. Poroka se je vršila v luteranski cerkvi, kamor ženin spada. Mnogo sreče v zakonskem stanu! — V tukajšnji bolnišnici je bil operiran na nogi Joseph, starejši sin družine Jos. Urbasove iz 31. ceste. Želim, da bi se v kratkem dobro pozdravil.

Se vrnil k študijam

Pretekli teden se je mudil v Clevelandu mladi Anthony Jermain, 663 E. 160th St., ki študira na Ohio State University. Preteklo soboto se je zopet vrnil s kratkih počitnic v Columbus.

Avto licence

Prve avtomobilске licence so prispale te dni v Cleveland in se bodo pričele zdaj razdeljevati. Te licence ne sme dati na avto pred 21 decembrom, toda po 31. decembru jih mora imeti vsak avtomobilist, sicer je aretiran.

Lepo darilo

Msgr. Joseph Smith, stolni župnik katoliške katedrale v Clevelandu, je poslal ček za \$500 odboru štrajkujočih hotelskih uslužbenecv v Clevelandu. Pač častno darilo.

Šklatinka

Mestna zdravstvena oblast svari Clevelandčane, da se varujejo škrlatinke. 228 slučajev te nevarne bolezni imajo sedaj pod karanteno v mestu.

Prismođe

V prostorih Willowick County kluba pleše 25 parov že 300 ur neprestano. No, druge koristi ni od tega, kot da bodo mogoče čevljarji kaj zaslužili.

Mnogo zločinov

V oktobru mesecu se je pripetilo v Clevelandu 1884 večjih zločinov. Tudi na to najbrže vpliva brezposelnost.

Darilo

Društvo Carniola Tent, št. 1288, The Macabees, je darovalo S. N. Čitalnici \$12.00. Čitalnica se lepo zahvaljuje društvu.

Več postav imamo, več davkov moramo plačati

Nemčija napada ostalo Evropo, ker se vedno bolj oborožuje

Berlin, 1. decembra. Nemški vojni minister Groener, je danes ponovno dal v javnost izjavo nemške vlade s protestom vred, češ, da stoji Nemčija osamljena in brez vsake obrambe, dočim je vsa ostala Evropa oborožena do zob, dočim dolžijo Nemčijo po ostali Evropi, da se skriva oborožuje in pripravlja za maščevalno vojno napram Franciji. Minister Groener nadalje pravi, da je morala Nemčija, glasom versalske pogodbe, uničiti ogromne količine orožja in amunicije, da je morala podreti vse svoje trdnjave in armado znižati na minimum. Nemčija, da je vse to zvesto izpolnila in se točno držala vseh določb mirovne pogodbe. In kaj je posledica, pravi minister. Dvanajst let po zaključku miru, potem ko se je sklenilo, da nastane splošno razoroženje, pa pronajdemo, da se danes več denarja potroši za mornarico in armado kot pred svetovno vojno, ko ni bilo nobene akcije radi razorožitve, in da znaša število stanja mirovnih armad v Evropi danes 500.000 moštva več kot pred svetovno vojno. Trditve, da se Nemčija skriva oborožuje, niso dokazane, pač pa so le grda očitanja nasprotnikov nemške republike. V kakšni nevarnosti se nahaja Francija pred Nemčijo, ko ima Nemčija le 288 topov, dočim jih ima Francija 27.000? In znano je, da ima Francija 745.000 močno armado v mirnem stanju, zapadni sosed pa 455.000. In pri tem ima Nemčija samo 100.000 mož armade.

* V Elyria, Ohio, je pogorelo Dreamland gledališče. *Štirje železničarji so bili včeraj ubiti v Californiji.

Naseljevanje bodo zopet omejili

Washington, 1. decembra. — Delavski tajnik James Davis se je danes poslovil iz svojega urada, v katerem se je nahajal deset let, pod tremi predsedniki. Pred odhodom je priporočil, da se naseljevanje nadalje omeji na ta način, da pridejo v Zedinjene države samo taki naseljenci, kateri se tu v resnici potrebujejo. Glede pridobitve državljanstva je izjavil, da bi morala biti narejena postava, da le oni more postati državljan, ki zna dobro angleško čitati in pisati, in postava, ki bi odvzela državljanu papir, ako povzroči kak večji zločin tekom petih let potem, ko je postal državljan.

Zgubljena regalija

Zgubila se je društvena regalija nekega člana društva sv. Vida, št. 25 KSKJ. Lastnik jo lahko dobi v našem uradu.

Iz Kanade

Uredništvo je dobilo te dni več pism iz Welland, Kanada, v katerih pišejo, kako fino so slišali slovenski radio program, ki jim je zelo ugajal.

Žrtve avtomobilov

Dasi preteklo nedeljo in pondeljek avto promet ni bil posebno velik, pa so bile ceste tako slabe, da se je zgodilo mnogo nesreč, in je bilo pri tem 7 oseb ubitih.

Letna seja

Ženski odsek Soc. Kluba št. 27, JSZ, ima letno sejo 2. decembra v Klubovih prostorih v S. N. Domu.

Vreme

Vsak ga je bil sit do grla, kdor je v nedeljo hodil ali vozil po ulicah. V pondeljek je pa zopet snežilo kot za stavo.

* V Maipo reki, v republiki Chile, je utonilo včeraj 8 oseb.

Cleveland se bo pripravljala teden, da odpravi brezposelnost

Cleveland je razglasil te dni vojno proti sovražniku. Sovražnik je brezposelnost, in vojna se bo vršila na treh frontah. Mesto se bo poslužilo treh sredstev, da kolikor mogoče odpravi brezdelje. Prvič se bo vsak dan potom radia oznanjalo lastnikom hiš, tovararn, javnih zavodov, naj pregledajo svojo lastnino in izvršijo gotova popravila. Za milijone dolarjev takih del, na katere sedaj nihče ne misli. Par tisoč brezposelnih bi tam dobilo takoj delo. V četrtek se snide odbor 200 industrijcev v Clevelandu, ki se bodo posvetovali, kako bi se nemudoma dobilo več dela v posameznih podjetjih in tovarnah. In mestna komisija, ki se peča s problemom brezposelnosti bo šla te dni na delo z načrti za takojšnji začetek z javnimi deli. Več tisoč delavcev bi dobilo delo za mnogo časa, ako se takoj začne s temi deli. Kot se trdi, bi se s to bitko proti brezposelnosti že prej začelo, pa so čakali, da je bila Community fond kampanja prej končana.

Jeanette Perdanova

Miss Jeanette Perdanova, hčerka poznane narodnjake in zavednega društvenega delavca, trgovca in javnega notarja v Clevelandu, ki je letos spomlad z lepim uspehom absolvirala kot pianistinja in sopranistinja na glasbenem konservatoriju v Berea, O., nastopi 5. decembra, 1930, na koncertu v Chicago University v Chicago, z več pevskimi točkami. Ker slovi ta zavod kot eden največjih zavodov te vrste v Ameriki, je nastop Miss Perdanove brez dvoma veliko odlikovanje za mlado umetnico.

Slovenski radio program pretekle nedelje je bil zelo uspešen

Preteklo nedeljo se je priredil tretji slovenski radio program letošnje sezone, in bil je najboljši izmed vseh. Tako godba, kot solo petje, zlasti pa novo ustvarjeni kvartet slovenskega radio programa, vse je bilo popolno. S takim petjem in godbo se lahko nastopi v najboljši jaynosti. Orkester Slovenskega radio kluba igra brezhibno, in skuša se čim več lepih slovenskih komadov podati radio publiki. Slovenski radio kvartet, ki je nastopil zadnjo nedeljo prvič, je pa gotovo očaral vse poslušalce. V kvartetu se nahajajo Mr. Švigel, Mr. Louis Grdina, Miss Mary Udovich in Mrs. Josephine Lausche-Welf. Že takoj pri prvi pesmici "Za rožice cvetijo" so se dvignila prsa vsem, ki so poslušali. Petje je bilo dovršeno, kot tudi pri vseh ostalih pesmicah. Vzame sicer mnogo truda, da se vsake izpopolne za dober nastop, toda program bo od nedelje do nedelje boljši. Načrt prihodnjega programa priobčimo jutri.

V Angliji se pripravljajo na veliko stavko

London, 1. decembra. — Premogarji na Škotskem so včeraj glasovali, da pustijo delo v premogovnikih, in oblasti se bojijo, da se bo štrajk razširil tudi na premogovnike v Angliji. Na Škotskem bo jutri zaštrajkalo 92.000 premogarjev.

Suhači prosijo za pomoč predsednika Hooverja

Washington, 1. decembra. — Predsednik Hoover je glavna politična pomoč suhačev, in vsi bi morali delati za izvolitev Hooverja v letu 1932. Tako se je izjavil Stanley High, urednik Christian Herald časopisa. Ako bi Hoover poražen pri prihodnjih volitvah, bo to največji udarec suhačem.

Kako se mora preskrbeti delo

New York, 1. decembra. Tu je bil aretiran Morris Saltzberg. Policija ga je obdolžila, da je potepuh. Toda sodnik ga je oprostil, rekoč, da ni potepuh, ker mu je pravkar preskrbel delo, da pere avtomobile.

2.000 ljudi je dobilo zopet delo

Syracuse, N. Y., 1. decembra. — Tukajšnja tovarna, kjer izdelujejo Franklin avtomobile, je zaposlila 2.000 delavcev. Novi model te tvrdke je zbudil mnogo zanimanja in ljudje naročujejo avtomobile.

175 zločinov so našli bivšemu predsedniku

Buenos Aires, 30. novembra. — Bivši predsednik argentinske republike je bil na kriminalni sodnji obtožen in sicer mu predbacivajo, da je storil 175 raznih zločinov. Bivši predsednik Irigoyen se nahaja začasno na krovu neke argentinske vojne ladje.

Ropi se množijo po vsej Ameriki

Washington, 1. decembra. — Justični oddelek vlade je pravkar poslal v javnost poročilo, v katerem pravi, da se ropi v Zedinjenih državah od zadnjega junija silno množijo. Na razpolago je tozadevna statistika iz 700 mest. Zlasti od oktobra meseca naprej so se ropi zvišali v številu.

Councilman Robeček bo nastopil proti previsokim plačam uradnikov

Councilman Emil Robeček je sinoči v mestni zbornici izvršil napad na nekatere visoke mestne uradnike, ki dobivajo preveliko plačo. Na prvega se je skopal na ravnatelja mestne dvorane, ki dobiva \$10.000 na leto. Zahteval je, da se ta plača zniža na \$6000 na leto. Mestna vlada, ki vedno govori in tarna, da nima dosti denarja, toda pri mestni vladi je vse polno visokih uradniških mest, ki so, ali nepotrebna, ali pa dobivajo dotični previsoke plače. Zadnja councilmanska seja je spet sprejela predlog, da se ustvari nov urad, namreč urad upravitelja novega stadiona, dočim bi upravitelj mestnega avditorija lahko isto delo opravljal. Ako se pa ustvari tak urad, tedaj se mora upravitelj mestnega avditorija plača znižati. Robeček je dejal, da na eni strani plačuje mestna vlada delavcem po \$4.80 na dan, za tri dni v tednu, na drugi strani pa troši velike vsote denarja za ljudi, ki so tam ali brez potrebe, ali pa iz politične zaslonbe. Mesto bi si lahko prihranilo nad \$100.000 na leto, če se gotovi uradi odpravijo in znižajo previsoke plače. Denar bi se lahko uporabil za brezposelne.

506 premogarjev ubitih v 38. letih

Lutje, Okla., 1. decembra. — Pri premogarski nesreči, ki se je primerila včeraj, je izgubilo ob priliki eksplozije v rudniku, 19 premogarjev svoje življenje. Tekom zadnjih 38 let je bilo v premogovnikih države Oklahome vsega skupaj ubitih 506 premogarjev, dočim so številni premogarji dobili večje ali manjše poškodbe.

Stavbeni delavci

Stavbinska unija v Clevelandu je sklenila, da naloži poseben assement na vse svoje člane, ki so zaposleni, da plačujejo od 50 centov do \$1.00 na dan. Ta denar gre v sklad za brezposelne člane unije. Delujoči člani omenjene unije so enoglasno sklenili, da se vpletje ta assement.

Božična številka

Ako želite poslati božično številko, "Ameriške Domovine" v staro domovino, jo morate takoj naročiti. Ena številka velja, kakot vedno, 10 centov. Prinesite naslove in 10 centov za vsak naslov, pa pošljemo za vas. V stari domovini so zelo veseli te izdaje.

Ženska samorilka

Mrs. Helen Zak, 5908 Otto Ave., se je včeraj ustrčila v srce. Bolehala je delj časa in je najbrž obupala. Njen mož je šel pravkar iz hiše, ko je slišal strel. Hitel je nazaj in dal ženo odpeljati v bolnico, toda je spotoma umrla.

Iz Rima

V Cleveland je došel profesor Carlo Giannini, ki prihaja iz Rima. Na Western Reserve univerzi bo imel dva govora o fašizmu.

Mati Jones mrtva

Washington, 1. decembra. Mati Jones, največja prijateljica delavcev, je mrtva. Zatisnila je danes oči, potem ko je bilo 100 let njenega življenja posvečenega delavski borbi in obrambi. Pred smrtjo je odločila, da naj pokopljejo njeno truplo v Mt. Oliv., Ill., kjer je bilo leta 1898 mnogo štrajkarjev ubitih.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROCNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto ...\$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83

No. 282, Tue. Dec. 2nd, 1930.

Evropski mir

Ne samo v Evropi, pač pa tudi v Ameriki se bojijo za evropski mir. Navidez je vse mirno, toda znotraj pa grmi in se bliska. Vršijo se mirovne in razoroževalne konference, toda pripravljajo se vojaštvo, topovi, zrakoplovi bolj kot kdaj prej. In pri tem ena država kriči čez drugo, da ogroža splošni mir.

Pripravljalna razoroževalna konferenca v Genevi ne dajo nobenega upanja, da bi se kaj na bolje obrnilo. Kajti delegati, ki prihajajo na konferenco, ne pridejo tja s čistimi nameni, pač pa ima vsak polno vrečo zahrbtnih napadov, intrig in šikan.

In kdo so elementi v današnji Evropi, ki ne pustijo, da bi Evropa dobila pravilno težišče in sigurnost za mir? Na to vprašanje je zelo težavno odgovoriti. Najbolj so odgovorne tajne zveze in pogodbe med posameznimi državami, o katerih narodi ne vedo ničesar, kot tedaj, ko je že prepozno in zbruhne vojna.

Bivši načelnik generalnega štaba nemške armade, Ludendorff, je pravkar izdal knjigo, v kateri trdi, da v kratkem nastane nova svetovna vojna. To bo zopet konflikt med Nemčijo in Francijo. Nemčiji bi pomagala Avstrija, Ogrska in Italija, a pozneje se bo pridružila še Anglija in Rusija.

Povprečni človek seveda temu ne more verjeti, nasprotno bo trdil, da je enaka pisava naravnost neumna. In nič manj krivi za ogrožanje miru so gotovi časopisi, izmed katerih je eden "Popolo d'Italia," ki na daleč in lažljivo razglaja v svet, da je Francija zgradila sedem ogromnih vojaških taborišč ob laški meji, in da je spremenila otok Korziko v ogromno pomorsko oporišče.

Na drugi strani dolži laško časopisje Francijo, da je s sednja organizirala napram Italiji takozvano "Malo entant," ki je pripravljena na migljaj od Francije napasti Italijo. Italija mora sama zakriti nekako svoje ogromne vojaške priprave, pa dolži druge dejanj, katere je sama zakrivila.

Italija je pravzaprav danes glavna povzročiteljica vseh nemirov in nemirnega stanja, v katerem se Evropa nahaja. Mussolini od časa do časa zarožlja s sabljo in govori bojevitte govore, dasi nima Italiji nihče kaj reči, resnica pa je, da bi Italija takoj naskočila Jugoslavijo, ako bi znala, da stoji Francija za Jugoslavijo. In to je tudi vzrok, da Mussolini od časa do časa z besedami napada Francijo.

Nadaljni vzrok nemirnemu stanju v Evropi so posamezne državne meje. Narodnostne manjšine v okvirju takih mej so zatirane in to seveda daje povod nezadovoljnosti. Saj vemo kaj samo Italijani počenjajo z 800,000 Slovencev in Hrvati, ki so prisiljeni bivati pod laškim gospodstvom.

O še daleč so časi, ko si bodo narodi podali roke in sklenili v miru živeti eden poleg drugega. Naj se kriči doli z orožjem! Naj se sklicujejo mirovne in razoroževalne konference, dokler bo človeška narava sama taka, da rodi mržnjo, zavist, sovraštvo proti človeku, toliko časa bomo imeli nesporazume in krvave boje na bojnih poljanah.

NEDELJSKA PRIREDITEV GODBE "BLED"

Nedeljski koncert godbe sprejmejo vsi stoprocentni red. "Bled" je otvoril z kratkim nagovorom njen predsednik in ustanovitelj Mr. Pirnat. V kratkem in jedratnem nagovoru je orisal potek 15 letne dobe, boja za obstanek organizacije in njene delovanje med našim narodom. Zahvaljujoč se za polno udeležbo je končno apeliral na mlade moči naj pristopijo v organizacijo, da se ohrani življenje organizaciji tudi vnaprej ki bo v ponos Slovencev, živčih v tujini.

V obliki podkve, po številu 23 godbenikov so zaigrali na odru S. D. D. prvo tekočo programo za proizvodom "Narodna koračnica." Proizvod je bil tako prično izvajati, da ne more biti želje po boljšem komadu. Priznati se mora, da njih večja je bilo delo vredno javnega priznanja. Avdiencia, broječa nekaj nad 300 oseb je bila navdušena ter je dolgotrajno aplavdirala za vsakim zaigranim komadom. Program je bil skrbno in lepo izbran za to slavnost tako, da je navzoče v popolnem zadovoljili.

Nočem se ustavljati pri vsaki posamezni programni točki, ker če hočem izreči objektivno sodbo, lahko v kratkih besedah povem, da sem bil močno očaran nad lepoto igranja te instrumentalne godbe. Da bi bil jaz upravičen jim dati red v procentih,

na katere smo ponosni vsi Slovenci, kadar proizvajata našo besedo v spevu. Bila sta nam tako ljuba na odru, da bi jih lahko dolgo poslušali brez odmora. Ponojni klici in dolgotrajni aplavz jima je bilo v priznanje prikljubnosti.

Jadranov kvartet v osehah: Novak, Podboy, Dujmovič in Stanovnik so nam zelo impornirali v harmoničnem in lepem spevu. Priznati je treba, da na "Jadranov kvartet" je naselbina ponosna in težko je najti pri pevskem zboru boljšega kvarteta kot je ta. Kvartet rad sodeluje pri vsaki kulturni prireditvi in je vreden vse podpore od naše metropole. Jadrančanje, tudi ta pot ste se častno odrezali in se pokazali, da ste pevcu, katerim je malokdo kos.

Splošni pregled nedeljskega koncerta je zelo lepo uspela prireditve v moralnem oziru, če-

KAKO SEM POTOVAL V AMERIKO

Še enkrat sem prijateljem in prijateljicam, ki so me bili spremlili na ljubljanskih kolodvorih, krepko stisnil roke, in že smo se pomikali proti Trstu. Seznanil sem se takoj s potniki; na vlaku je bilo veselo razpoloženje.

Brzovlak je puhtel naprej, kakor bi mu šlo za stavo. Za nami so ostajali mili slovenski kraji. Obšla so me zelo otožna čustva — ali vas bom videl še kdaj?

Rakek. Obmejnja postaja. Vse je utihnilo, kot bi legla na potnike neka mora. Karabinjerji, uradniki, vse je tekalo sem in tja. Pregled potnih listov in prtljage, ki se pa slednja na pojasnilo, da potujemo v Ameriko, nad nami ni izvršila. Vlak je drdral naprej z nekim ponosom. Čez, saj gremo po zemlji naših očetov.

Moje misli so šle pa s hudimi boji, ki so jih bojevali naši junaki tod okoli. Zdaj so bile tu, zdaj tam. Tu so padle one štiri žrtve za mili dom slovenski.

Naprej, naprej! To je bil tempo koles, a lokomotiva je ježno sikala: Še in še je zemlja naših očetov —

Trst. Obmorsko mesto. Nekdaj tako živahen, zdaj tako mrtvev in otožen Zakaj? Mogoče tudi tebe to boli, kar nas? —

Po zdravniškem pregledu in drugih formalnostih smo se nato ukrcali na parnik "Vulcania." Čim so mi odkazali kabino, sem si šel takoj ogledat ladjne prostore. Je to velik in zelo udoben urejen parnik. Proštorja je na njem za okoli 4000 potnikov. Vsako drugo popoldne nas je zabaval ladijski orkester. Vsako nedeljo se vrši na parniku tudi služba božja.

Morje je bilo še dokaj mirno. Morska bolezen mi je prizanesla, pač pa sem se na krovu močno prehladil.

New York. Takoj ko smo stopili z ladje, so nam pregledali prtljago, če ima mogoče kdo kaj "njega." Potem pa takoj na drugih manjših ladjah na Ellis Island.

Tam je bil pregled potniških listov in zdravniški pregled. Moji papirji so bili v redu, pač pa moje zdravje ni bilo, kot sem že omenil, ker sem bil prehlajen. Ker je bil zdravnik mnenja, da sem za nadaljnje potovanje pre slab, je odredil, da moram v bolnico, ki je na tem otoku.

Tu je krasno urejena bolnica, zelo dobri in prijazni zdravniki, zelo uljudne in postrežljive so strežnice, in izborna hrana.

Tu je tudi krasna dvorana in v nji velika čitalnica, s knjigami v vseh jezikih. Dalje je tu biljard, klavir, gramofon, vse to

V soboto popoldne sem bil povabljen v trgovino A. Grdina & Sons na 15301 Waterloo Rd., da si ogledam novi izum, ki mi je bil prvotno nevrjeten in nerazumljiv. Opisati hočem na kratko ta čudodelni izum ali kakor bi imenoval dodatek k radio aparatu. Skrivnost izuma se skriva v lični omari, v kateri je na-

prav finančna stran ne bo tako ugodna, kolikor je ta bila vsled bogatega programa vredna. Obžalovanja je vredno, da ni zainteresiranosti proti tej in edini tovrstni slovenski godbi med našimi ljudmi, ki bi jo finančno podpirali in se odzvali na njih redke prireditve. Resnica je, slab delavski položaj in veliko brezdelje, toda če človek pohaja od prireditve do prireditve, vidi skoraj vedno ene in iste obraze, ki žrtvujejo denar v blaginjo slovenskega napredka v tujini.

Ob koncu opisa naj omenim, da je zelo spretno vodil cel program Frank Barbič in v dovptnem tonu povedal pred vsako točko šaljivko iz lastnega življenja. Občinstvo se mu je iz srca smejalo, ker ga je s tem držal vedno v dobrem razpoloženju.

Joško Penko,
zastop. Ameriške Domovine.

je bolnikom na razpolago vsako popoldne.

Naj omenim, da za vso to oskrbo potnik ne plača nič.

Po štirih dneh sem se že prav dobro počutil, kar so tudi zdravniki uvideli in odredili, da sem za potovanje sposoben.

Cleveland. — Ravno razmišljal sem, ko sem stopal po stopnicah na novem kolodvoru, kaj naj storim (kajti bratov nisem nič obvestil, kdaj pridem), ko me krepko pograbi orjaška postava in vpraša: "Ali si Ti, Louis?"

Dasi sem imel čisto vest, sem se vendar ustrašil, misleč, da imam opraviti z možem postave. Takoj sem si vprašal vest, na kakšen način sem se pregrešil v tem novem svetu. "Da, Louis je moje ime," odgovorim po daljšem oklevanju. "No, vidiš, da sem uganila," pravi ljubezno poleg stoječa dama. Ko sem opazil, da je ta dama v njegovem spremstvu in da ima ta orjak mesto krepelja navadno izprehodno palčico, sem dobil toliko poguma, da so pričele moje misli zopet delovati. Začel sem razmišljati, kdo bi mogel to biti.

"Ali ste vi gospod Petkovšek?" se mi počasi izvije iz ust "Seveda in to je moja žena." Dasi se nismo še nikoli videli, smo si stisnili desnice, kot bi bili že od nekdaj najboljši prijatelji. Gospod Petkovšek je bil le prijatelj mojih bratov.

Zavriskal bi bil od veselja, če bi bil na Kranjskem, ko sem videl, kako složno žive nekateri rojaki.

Povabil me je na svoj avto in smo se vozili v vrvežu, ki ga nisem bil vajen.

G. Petkovšek se je za vse zanimal in se prav živahno razgovarjal z menoj, v meni je pa nervoja kar rastla, boječ se, da se bomo prej ko prej zaleteli v kak avto. Ko sem povedal, kakšen strah da imam, se je g. Petkovšek smejal, smejal prav od srca. In še vedno me o tem podraži.

Ko smo prišli na dom g. Petkovškova, se je pokazala prava slovenska gostoljubnost. Miza je bila polna vseh dobrot. Med jedjo je gospod Petkovšek kar iz rokava stresal šale.

Lep je bil prvi dan v Ameriki pri gospodu Petkovšku, ostal mi bo v neizbrisnem spominu.

O, kako šaljiv, zabaven in dober je ta naš rojak, g. Petkovšek! Kako ljubezniva in dobra je gospa! Za vse se vama na tem mestu iz srca zahvaljujem.

Louis Seme,
4026 W. 226th St.

NOVI IZUM NA RADIO APARATIH

meščen radio aparat znamke "Victor" kombiniran z gramofonom. Na desni strani zgornjega dela je opaziti neko malo ročno služalo v obliki velikosti telefoničnega slušala. Novi izum bi jaz imenoval aparatno ušesce, ki se v njega govori in glas prihaja skozi aparatov zvočnik v naravni izgovorjavi kot bi to na

radio aparat govoril. Aparatno ušesce je pritrjeno potom lahke vrvice na mehanizem radio aparata, ki brezhibno deluje v popolni koncentraciji. Prednost ni samo to, kar zgoraj omenjam, ampak izum služi rekordiranju svojega glasu na gramofonske plošče, ki jih vsakdo z malo mujo poljubno sestavlja in rabi. Rekordacija je zelo lahko delo, da zadostuje samo pokazati in človek ga razume delati brez drugih inštrukcij. Potrebno je samo radio aparat uravnotežiti, gramofonsko kolo usmiriti, prijeti aparatno ušesce v roke in rekordacija se lahko izvrši brez drugih neprilikh. Kdor hoče si napraviti gramofonske plošče v govoru in petju, ter iste razpečati ali rekordirati za poznejše čase, to stori lahko z malo mujo in malimi stroški. Cela rekordacija stane samo za vsakratno ploščo, ki ima dve strani 25c in je jednaka plošči, ki se prodaja po 50 in 75c. Mali mehanični vrtenjaki povzročijo vso produkcijo na ploščah v originalnem glasu proizvajajočega glasu. Drugače je "Victor" aparat

"AMERIŠKA DOMOVINA" V DOMOVINI

"Ali si že dobil ameriške 'cajtunge'?" "Ne še!" "Kaj ste že one vse prebrali?" "Vse od kraja do konca! Kdo jih ima sedaj?" "V." je prišel ponje."

Tako so me izpraševali naprej in naprej. Kako ljudje tam z zanimanjem bero ameriške časopise, si, dragi rojaki, gotovo ne mislite. Kako z zanimanjem zasledujejo napredek svojih sinov, bratov, sester! Kako so njih napredka veseli, kako čutijo z njimi — njih boli, kar boli njihove sinove v tujini.

"Ameriška Domovina" roma od hiše do hiše; kdor ima kakega svojca v Ameriki, komaj čaka, da jo dobi v roko.

Predvsem smo pa komaj čakali božične izdaje. Saj je pa res tako lepa in bogate vsebine, da se človek kar čudi.

Lepi dopisi, oglasi, pozdravi svojcem v domovini, vse to napravi na svoje nepopisne vtis. Dragi rojaki, ko bi vi vedeli, kakšno radost napravite materi, očetu, bratu itd., ko najde v

enak drugim aparatom, ki brezhipno delujejo z kombinacijo gramofona.

Kogar interesira ta izum, naj si ga ogleda pri zgoraj imenovanu tvrdki, ki ima svojo centralo na 6019 St. Clair Ave. ter podružnico pa v Collinwoodu na 15301 Waterloo Rd. Račevalje se bo z vsakim napravilo demonstracijo in kdor hoče vedeti kakšen glas poseduje naj ga pusti rekordirati, da se bo lahko žnjim postavil. Izgotovljene plošče se lahko pošilja okrog v obliki pisma in vsak gramofon lahko igra na tisto ploščo če doda iglo, ki je primerna za tovrstne plošče. Radio aparat z popolno zgoraj opisano opremo stane samo \$306.00, ki se ga dobi na lahke odplačilne pogoje.

Kaj, Jaka, to je pa za moške pogubonosa iznajdba, če se bo zahotelo ženi da se vsaka marjaš partija rekordira? V tem slučaju bi se mogel imenovati to preklenski stroj, ovaduh in denuncijant.

Joško Penko,
zastop. Ameriške Domovine.

"Ameriški Domovini" pozdrav iz tujine. Že sem videl ob taki priliki solze materine, ki ti povedo vse.

Gotovo bi se potrudili, da bi poslali kolikor mogoče pozdravov na svoje v domovini! Vesele, ki ga s tem napravite svojim, je tolikšno, da ste s tem obilno poplačani.

In še eno veselje lahko napravite svojim, ki traja vso zimo. — Zima je prišla, spomnite se na zimske večere, poznate jih in veste, da so to najlepši časi, a lahko tudi najbolj dolgočasni. Napravite jim lepe večere in naročite zanje takoj za kake tri mesece "Ameriško Domovino."

Res je težko za denar, a toliko boste že utrpeli, saj zavest, da ste napravili veselje svojim dragim, je tudi veliko

DVA TEDNA V KANADSKIH GOZDOVIH

Pisje JAKA DEBEVEC

Priganjal sem reveža Jova, naj hitreje vesla, ker se mi je zdelo, da sva vedno na enem mestu. Končno le dospela do taborišča, pustiva čoln na bregu potoka in se napotiva k tovarišem. Dobiva jih sedeti pri ognju: doktor je strgal krompir, ki ga je bil spekel in ga samo na pol sežgal, Frank je slonel ob smrekovem deblu in stoje spal, kar je za druge zemljane prava umetnost, ne pa zanj, Johnny in Anton sta pa vneto gledala doktorju v prste, ko je strgal krompir in čakala, kdaj pače kaka drobtina z bogatinove mize za revnega Lazarja. Z Jovom nasloniva svoji puški ob drevo in se vsedevala k ognju. Doktor je bil ravno gotov z enim krompirjem, ga del poleg sebe na parobek in začel strgati drugega. Ker se mi je zdelo, da bo enemu krompirju dolčas, sem ga hitro pograbil, ga prelomil in nesel v usta, ne da bi bil v tem oziru napravil kakšno posebno resolucijo na lastništvo pečenega krompirja, ker se navadno vedno držim tistega zlatega reka: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Doktor ni rekel nič, še celo po prstih me ni krcnil, ko sem pograbil krompir, samo pogledal me je iznad očal. Ta pogled je mnogo povedal, česar pa jaz nisem hotel razumeti, in ker ne dam mnogo na besede, ki niso izgovorjave, ampak se samo porodijo v srcu.

Zleknil sem se udobno ob ognju in predeval v roki vroč krompir, rekel pa nisem nič, ravno tako tudi Joe ne, ker nisem vedel, kako bi začel, da bi bolj udarilo. Ko sem pohrustal še skorjo in si obrisal usta z ro-kavom, ki je bil za tako podjetje najbližje, si našgem cigareto in počasi rečem:

"Kaj misliš, Joe, kako bi spekli steak, na masti, ali na siro- vem maslu?"

"Well, če vprašam mene, potem ga bomo pekli na sirovem maslu," odvrne Joe. Pogledam po ostali družbi, kakšen vtis so napravile te besede, pa vidim v svoje veliko začudenje, da sem govoril parobkom t a m okrog. Doktor kar naprej strže krompir. Frank se je premaknil toliko, da se je nagnil na levo nogo, z desno je pa počival, ostala dva pa tudi nista kazala kakega posebnega zanimanja za moje namigavanje glede steaka.

"No, pa sem ga le!" zopet primem.

"Si ga, Jack," sekundira Joe. "Dovolj opravka nama je dal."

"Jaz sem mislil, da nama bo ušel."

"Koliko misliš, Joe, da tehta?"

"Najmanj dvanajststo funtov."

"Lepa žival je."

"In kako lepo rogovje ima."

Tako se pogovarjava z Jovom, pa se ostala družba niti toliko ne zmeni, da bi kdo stegnil jezik in vprašal, o čem se pogovarjava.

"Moosa sem ustrelil," povem naravnost in brez ovinkov, ker nisem mogel več zadrževati važne novice.

"Da, Jack, je moosa ustrelil," pritrdi Joe.

"Ja?" vpraša doktor s takim glasom, kot bi mu bil povedal, da sem zajel v čevlje vodo in si zmočil nogavice.

Ta malomarnost o tako važni stvari me je pa zgrabila in sem začel:

"Ja, ja, ustrelil sem ga, pa še zares. Štiri kroglice sem mu dal in sedaj leži v jezeru in čaka, da ga potegnemo na suho. Kaj mislite, da ga nisem, kali? Ali pa, da nisem fant zato, da bi ga? Morda mislite, da nisem za drugo rabo, kot da jem vsak dan trikrat fižol iz kante? Če pa nečete iti pomagat, da ga potegnemo na suho, pa ga pustite, pa naj ga ribe pojedjo, meni je tudi vseeno."

Te besede so napravile tak učinek, da je padel doktorju krompir iz rok in je Frank zdrslil ob

deblu na tla in sta Johnny in Anton skočila pokonci in vsi hkrati so začeli spraševati: kje, kdaj, kako in zakaj. Ko sva jim vse natanko povedala, se je na obrazu vseh pojavilo najprej veselje, takoj zatem pa je legla vsem na obraz nekaka senca in izrazil zakaj ga nisem jaz, ali jaz!

"No, in sedaj, ko si dobil, kar si želel, kaj boš pa napravil z moosom?" se oglasi izpod smreke Frank.

"Ne vem, kaj bi napravil. Najboljše bo, če ostanemo tukaj toliko časa, da bomo pojedli vse meso," odvrnem.

"Pa da si ga ustrelil v tem, od Boga pozabljenem kraju. Še sami smo težko prilezli tukaj sem, sedaj naj pa spravljamo še moosovo meso domov. Če bi imel kaj soli v glavi, bi bil moosa podil do Klukove hiše in ga tam na dvorišču ustrelil, pa bi ne imeli nobenih sitnosti žnjim," modruje doktor.

"Kakor se vidi, vam zopet nisem ustregel. Že celih štirinajst dni jokate za steakom in sedaj, ko vam ga ponujem v ponev, pa zopet nergate. Kaj sem jaz kriv, če se je zaletel v moje kroglice? Kar na Jova se obrnite, ki ga je klical, saj jaz ga nisem."

"Bomo že kako napravili," se oglasi Joe. "Čelega moosa res ne moremo spraviti domov, napravili bomo pa drugače. Vsi pojedmo doli k jezeru, da ga potegnemo na obrežje. Potem ga bova dela z mojim sinom iz kože, odrezala glavo, oba prednja plečeta in zadnja stegna. Glava bo tehtala kakih sto funtov, ostalo meso pa kakih petsto funtov. Doktor, Frank in Jack ostanejo tukaj čez noč, Johnny, moj sin in jaz pa odpeljemo s čolnom meso čez jezero. Od tam ga prenese-mo do drugega jezera, kolikor ga bomo pač mogli, po ostalo meso pridemo pa jutri. Glavo, katero pravi Jack da bo dal nagaciti, pustimo do jutri v taborišču, ker bi bila za vse prevelika teža v čolnu. Jutri pride Anton s čolnom po vas, da vas prepelje čez jezero, tam vas bomo pa že drugi čakali, da vam pomagamo nositi moosovo glavo in prtljago."

"Lepo se to sliši Joe," reče doktor, "toda kaj bomo pa mi trije jedli danes za večerjo in jutri, ko ni ostalo drugega kot skorjica kruha, nekaj čaja in kanta fižola?"

"Temu se bo že dalo odpomoči. Odrezal bom vam sirloin steaka od moosa, da ga boste imeli dosti, pa si ga boste pekli."

"Fantje," povzamem jaz besedo, "kaj se bomo tukaj pregovarjali za prazen nič. Sedaj ne kaže drugega, da napravimo, kakor nam je svetoval Joe. Predno bomo gotovi z moosom, bo najmanj druga ura popoldne in bo itak prekasno, da bi šli vsi danes domov. Joe s čolnom pa še lahko pride domov do noči. Kar pojdi-mo doli k jezeru, boste vsaj videli, kaj sem ustrelil."

Vsi so sprevideli, da res ni druge poti, pa gremo vsi k čolnu, ki je bil napravljen za dve osebi, pa se nas je sedaj vseh šest stlačilo vanj. Sedeli smo kakor sardine v škafliji in si skoro dihati nismo upali, boječ se, da bi se čoln prevrnil. Toda zaupali smo se Jovu, ki nas je tako varno vozil, da čoln niti kapljice vode ni zajel vso pot.

Kmalu pridemo do jezera in tam pokazem na moosa, ki je ležal v vodi, moleč samo rogovje iz vode. Izstopimo na bregu in Joe zopet vzame vse delo v roke. Ukaže meni, Johnnytu in Antonu, da veslamo do moosa. Jaz naj ga držim za rogovje, ona dva naj pa veslata, kakor bližje pač moreta do obrežja, kjer ga bomo vsi skupaj potegnili na suho. Ko pridemo do moosa, Johnny in Anton obrneta čoln, jaz pa primem moosa za glavo ter jo dvignem na rob čolna. Z eno roko držim za rogovje, z drugo pa primem moosovo prednjo nogo. Veslača se upre v čoln in začnejo me vleči proti obrežju. Dasi sta oba

kreпка fanta in sta se upirala v vesli na vso moč, smo se pomikali le počasi dalje. Zadnje moosove noge so se vlekle po pesku,

V taborišču. — Jaka prebavlje fižol in pripoveduje, kako je ustrelil moosa.

kar nas je jako zadrževalo. Nekajkrat smo morali počivati, da smo si "opljunili" roke in boljše poprijeli. Z največjim naporom smo spravili moosa kakih deset čevljev do obrežja, potem pa ni šlo več, ker je bila voda le kaka dva čevlja globoka.

Ni kazalo drugega, da smo stopili vsi v vodo, na pomoč sta prišla še Joe in Frank in vsak je zagrabil, kjer je mogel: za noge in za glavo. Joe je pa komandiral — ha-ruk, in na vsako njegovo povelje se je moose premaknil za en čevlj. Doktor je pa stal na obrežju in jemal premikajoče slike, da bodo še naši potomci videli, kako smo v potu svojega obraza vlekli divjačino iz vode. Končno se je oglašil zadnji — ha-ruk in moose je ležal na obrežju v vsej svoji velikosti. Šele sedaj smo si ga mogli

Ko smo moosa privlekli na breg.

natančneje ogledati. Bila je to res lepa žival s prožnimi dolгими nogami. Rogovje je kazalo, da je star ne več kot pet let, kar je tudi pričala siva dlaka. Stari samci imajo namreč bolj rujavasto dlako in večje rogovje. Glava je bila krasno oblikovana, in pod brado je imel kakih šest palcev dolg šop dlake, ki mu pravijo "bell" — zvonec.

Joe je najprej pogledal, kamo so ga zadele kroglice. Našli smo štiri rane, oziroma tudi kroglice, ki smo jih z nožem dobili ven: dve v vratu, dve pa v križu. Ena krogla ga je zadela v tilnik, se odbila ob vratni kosti in se ustavila pod kožo na drugi strani. Dasi je bila krogla prevlečena z

Joe, levo, Jaka, desno, ob-čudujeta moosove rogovje.

jeklom in izstreljena iz močne karabinke, pa ni napravila v kosti nobene škode, ampak se je odbila od kosti in se zarila v vrat. Te kroglice so dolge kakih dva palca in ko smo jo vzeli iz vratu ven, je bila stlačena skupaj kakor bi stisnil kos gline skupaj. Ena krogla je bila zadela v stegno pod križem in je posnesla kos mesa ter ga zanesla v moosovo drobovje, kjer je krogla obstala. To je bila moja druga krogla, s katero sem ga bil zadel in vendar je bilo treba potem še tri kroglice, da je moose poginil. Iz tega se vidi, kako je to trdo-živa žival. Zato tudi pravijo, da je težko spraviti moosa na tla, razen ako zadeneš naravnost v srce ali v tilnik.

(Pride še)

Devet žensk se nahaja v kongresu Zed. držav

Washington, 1. decembra. — Ko se je danes sestala poslanska zbornica kongresa, je med 435 poslanci bilo devet žensk, ki so bile izvoljene v svojih državah.

T. C. Bridges—Ant. Anžič

NA POMOČ!

Novele
Grazia Deledda

66. Mrzel ogenj

Mala mozička sta počakala, da se je vsa družba zvrstila skozi vrata, nato pa spravita obojno svojo težo na kovinat vzvod, ki je štrlel iz stene. Zopet se zasliši votli glas kot bi se nekaj mlelo in kamenita vrata se zvalijo nazaj na svoje mesto.

Jima je bolj ko vse drugo zanimala modra luč in ni bilo dolgo pa je odkril njen vir. Pridelo namreč do korita, ki je bilo vsekano v živo skalo in obrobjeno s kovino ter bilo do roba napolnjeno z neko tekočino. To je torej bil ogenj z modro svetlobo. Hula sta šla mimo, ne da bi se zanj zmenila, ostali pa se ustavijo in si ga ogledujejo.

Profesor položi roko nad tekočino, nato pa se je drzne celo s prstom dotekniti. "Ni vroča!", vzklikne strme. "To je mrzel ogenj!"

"Podoben je lučki kresnice," pravi Jim.

"Prav to je, da," pritrdi profesor Thorold. "To je tajna, ki se je naša veda pehala za njo cel leta, a brez uspeha; ta pozabljeni narod pa jo je že davno rešil."

Tu spregovori Gadsden in reče hlastno: "Skleda je iz čistega zlata."

"Tudi jaz sem opazil," reče profesor, "a skleda, Mr. Gadsden, je malenkost v primeri s tem, kar je v njej."

"Jaz bi pa vendar rajši izbral zlato," reče Gadsden.

"Prav nič ne dvomim, da ga boste lahko dobili, kolikor ga boste mogli nesti," odgovori profesor nekoliko zbadljivo, kar se pa Gadsdena niti malo ni prijel. Njegovi ljudje so bili nič manj razburjeni in se živahno pogovarjali med seboj, ko so zopet stopali po predoru naprej.

"Stavim, da bomo imeli s to sodrgo še sitnosti, preden opravimo," pravi Andy polglasno namram profesorju.

"Tudi jaz se tega hudo bojim," pravi profesor. "Edino to me tlaži, da jih bomo lahko zadovoljili z zlatom in se jih iznebili."

Dolgi predor se je stalno spuščal navzdol. Tla so bila gladka kakor tlak, zrak prijeten in hlad, razsvetljava izvrstna, zakaj na vsakih petdeset korakov so se vrstile zlato sklode, zvrhane z modrim ognjem. Kako dolga je bila pot, Jim ne bi mogel povedati, vendar pa so hodili kar naprej dobrih deset minut; tu pa jim naenkrat zapre pot druga skalnata stena.

"So to zopet vrata?" je rekel Greg in takoj zopet nadaljeval: "Da, je že vzvod tukaj!"

Mala mozička sta si dala opraviti z njim in prav tako, kakor prej, se odvali ogromna skalna klada. Tedaj pa udere v rov svetlobo. Vsi pohitijo naprej in obstanejo kakor začarani, kajti pokaže se jim tam spodaj prizor, ki je bil tako krasen, da jim je kar sapo zaprlo.

Prvi se oglasi Andy. "Pravim, fantje, to bi pa mehkuju človeku vzelo pamet."

Profesor se nasmešne in pravi: "Noben slikar kaj takega ne more naslikati! Še sanjalo se mi nikoli ni, da bi moge take barve res kje bivati. Jezero je kakor topaz, drevesa okoli njega imajo pa tudi tako cvetje in listje, da bi bil vsak opis pravi zmazek."

"In mesto, očka," reče Greg navdušeno. "Ali ste že kdaj videli taka čudovita poslopja?"

"A polovica jih je v razvalinah," reče Sam.

"Potres," pravi profesor, "ne dvomno isti, ki je poškodoval tudi veliko cesto."

Od predvorovega vhoda se je spuščala proti dnu doline v veli-

kih švigšvagah v živo skalo vse-kama cesta. Bila je prav kakor predor in glavna cesta čudovito zgrajena. Njej nasproti je ležalo jezero, kako miljo široko; imelo je kakor zrcalo prozorno vodo in blestelo je kakor velik dragulj. Okoli in okoli njega pa so se ljubko menjavale cvetlice z vrtovi, razen na zadnjem koncu; tam pa je stalo mogočno mesto Hulak, zgrajeno iz istega rdeč-kastega kamna, iz kakršnega so bile čeri. Te čeri pa so obdajale vso dolino liki stena in bile visoke vsaj štiristo čevljev, samo na južnem koncu, tam za mestom, so bile za polovico nižje.

Na vrhu čeri opazi Jim postav-e, ki so se premikale semtertja ter jih pokaže Samu. Sam jih nekaj časa opazuje, potem pa reče: "To niso Hula, ampak Indijanci!"

67. Solnce iz draguljev

Ko so prišli v dolino, se Greg odtrga od družbe ter steče velikemu, mlademu možu naproti, ki je bil oblečen v modro hulaš-ko tuniko, pa so njegov suhi ru-javi obraz in velike oči razode-vale Angleža.

"Evo nas, Alan!" zavpije tedaj Greg; "in prinesli smo ti tu-di bencin, ki si ga tako želel."

Alanu Uptonu obraz kar posi-je. "Junak!" veselo vikne in stisne bratrancu roko. "Zdaj pa bomo že pokazali tem zverin-skim Bakairam tam gori! In tu je stric! To je pa gotovo Jim, ki sem z njim že tolikokrat go-voril, pa ga še nikoli nisem vi-del. Tudi Sam! No, vidite, da vas vse dobro poznam," reče in se prijazno nasmešne.

"Tale

HENRIK SIENKIEWICZ

POTOP

Iz poljskega prevla
DR. RUDOLF MOLE

"Za Boga, gospodje! Navdahnjen sem s preroškim duhom! Samo sloge nam je treba in pobili homo te lopove, te širokohladike, nogovičarje, ribojede in druge ušivce, capine, kožuharje, ki se poletijo voziyo v sa-neh! Dali jim bomo popra, da bodo izgubili pri umikanju pe-te! Blij te pasje duše, kdor je živ! Blij, kdor v Boga veruje, komur sta čednost in domovina mila!"

Nekoliko tisoč sabelj se je na-enkrat zabliskalo. Trume so ob-dale gospoda Zagloba, pritiska-je, teptaje, suvaje in kričee:

"Vodi nas! Vodi!"

"Jutri vas povedem! Pripravi-te se!" je zakričal navdušeno Zagloba.

Volitev se je vršila zjutraj, a popoldne je bil pregled vojske. Prapori so stali na horoščanski livadi, drug poleg drugega v vel-likem redu, s polkovniki in pra-porščaki na čelu, pred prapori pa je jezdil poveljnik, pod bun-čukom, s pozlačeno bulavo v ro-ki in s čaplinim peresom na čapki. Rekel bi: rojen hetman. In tako je pregledoval po vrsti prapore, kakor pregleduje pa-stir čredo, vajakom so pa bila sr-ca ob pogledu na to krasno po-stavo. Vsak posamezen polkov-nik je prihajal po vrsti k nje-mu, on pa je govoril z vsakim, tu pohvalil, tu pogrjal in še ce-lo oni izmed voditeljev, ki niso bili izpočetka zadovoljni z izvo-litvijo, so morali v duhu prizna-ti, da je novi poveljnik zelo iz-kušen v novem poslu, za katere-ga poveljništvo ni nič novega.

Edino gospod Volodijovski je nekako čudno vihal brke, ko ga je novi poveljnik pri pregledu potrkal po rami vprico drugih polkovnikov, in rekel:

"Gospod Mihael, zadovoljen sem s teboj, zakaj prapor je v takem redu, v kakršnem ni no-ben drug. Le vztrajaj tako na-prej in si lahko gotov, da te ne pozabim!"

"Dal Bog," je zašepetal go-spod Volodijovski na uho Skr-zetuskemu, ko se je vračal s pre-gledovanja; "kaj drugega bi mi bil mogel povedati resnični het-man?"

Tistega dne je odposlal go-spod Zagloba ogledne čete v one strani, kamor je bilo treba, a tudi v one, kamor ni bilo treba. Ko so se zjutraj vrnili, je pazljivo poslušal vsa poročila, potem se je pa napotil v stanovanje gospoda Volodijovskega, ki je stanoval skupaj z obema Skrze-tuskima.

"Pri vojski moram varovati svoje dostojanstvo," je rekel lju-beznivo, "a ko smo sami, lahko ostanemo v nekdani zaupljivo-sti. Tu sem, prijatelji, ne po-veljnik! Vaših nasvetov tudi ne bom zametaval, dasi imam last-no pamet, ker vem, da ste izku-šeni možje; takih vajakov je malo v vsej ljudovladi."

Pozdravili so ga po starem in kmalu je zavladala popolna "za-upljivost;" edino Rzedzian si ni upal, kakor nekda, in je sedel na koncu klopi.

"Kaj misliš početi, oče?" ga je vprašal Jan Skrzetuski.

"Predvsem vzdrževati red in disciplino in zaposliti vojake, da bi se ne izpridili radi lenobe. Jaz sem videl dobro, gospod Miha-el, da si včeraj mrmral kakor si-sun, ko sem bil razposlat te če-te na vse štiri strani sveta, a sem moral to storiti, da bi pripravil ljudi do službe, ker so se že ze-lo polenili. To je prvič, a dru-gič, česa nam primanjkuje? Ne ljudi, ker so se našli in se jih bo še nateplo. Ona šlahta, ki je zbežala pred švedi v Prusijo iz vojvodstva mazovskega, pride tudi semkaj. Ljudi in sabelj ne zmanjka, toda živeža ni dovolj,

a brez prehrane ne vzdrži na bojnem polju nobena vojska na svetu. Torej mislim ukazati raz-nim oddelkom, da pripeljejo vse, kar jim sploh pride pod roke: govedo, ovce, svinje, žito, seno in sicer iz tega vojvodstva in iz vidzke zemlje na Mozovju, ki še tudi ni videla sovražnika do se-daj in ima vsega v izobilju."

"Toda šlahta bo kričala do ne-bes," je pripomnil Skrzetuski, "če se jim pobere pridelek in do-mača živina."

"Zame je več vojska, nego je šlahta. Naj kriče! Sicer se ne bo pobiralo zastoj, zakaj ukazal bom izpolniti pobotnice, kakrš-nih sem že toliko dal napraviti no-coj, da bi lahko z njimi pobira-li polovico ljudovlade. Denarja nimam, toda po vojni, ko pože-nemo švede, poplača ljudovlada. Kaj boste govorili! Za šlahto je slabše, če pridere sestrada na vojska in ropa. Naj ta vojska zahvali sv. Duha, da jo je nav-dahnil, da je izvolila mene za po-veljnika, ker sicer bi si tu nihče ne znal pomagati."

"V vaši veličnosti je sena-torska glava, to je gotovo," je dejal Rzedzian.

"Kaj? He?" je rekel Zaglo-ba, ki ga je razveselila pohvala, "tudi tebi, navihane, se pozna, da se nisi rodil v temi. Se ogle-dati se ne boš utegnil, ko te na-pravim za namestnika, naj se le izprazni kako mesto."

"Zahvalim pokorno vašo veli-čnost," je odgovoril Rzedzi-an.

"Evo, to je moja misel," je na-daljeval Zagloba. "Najprej je treba nakopiti veliko živeža, da bi lahko prebili še kako ob-leganje, potem zavarujemo ta-bor, in potem naj pride Radzivil s švedi ali pa s hudiči. Lopov naj bom, če ne napravim tu dru-gega Zbaraža."

"Kakor mi je Bog mil, kako prijetna mi je ta misel!" je za-klical Volodijovski, "le kje dobi-mo topove?"

"Gospod Kotovski ima dve havbici, Kmitic en možnar, v Bi-alistoku so štiri oktve, ki so jih imeli odvesti v tikočinski grad. Gospodje nemara ne veste, da mora tikočinski grad vzdrževati v imenu Bialostoka gospod Vesi-olovski in da so bili ti topovi že lansko leto plačani iz obresti, o čemer mi je pravil tukajšnji gu-bernator Stempalski. Povedal mi je tudi, da je tu po sto nabo-jev za vsak top. Si bomo že ka-ko pomagali, gospodje, le podpi-rajte me s svojo dušo, pa ne po-zabite tudi telesa, katero bi se tudi rado česa napilo, zakaj čas je že za to."

Volodijovski je velel prinesiti pijače in prijatelji so nadaljevali pogovor pri kozarcih.

"Mislili ste si, da boste imeli naslikanega poveljnika," je go-ovoril Zagloba, "ter počasi srebal uležano medicco. "Nisem se po-tegoval za to čast, toda ker ste me očičili z njo, mora biti tudi posluh in red. Jaz že vem, kaj pomeni vsaka čast, in videli bo-ste, če nisem vsaki kos. Drugi Zbaraž uredim tu, nič drugega, kakor drugi Zbaraž! Radzivil se dobro zadavi, zadavijo se tudi švedje, preden me pohrustajo. Hotel bi pa tudi, da bi se z na-mi poizkusil Hovanski, jaz bi ga tako pokopal, da bi ga niti na sodni dan ne bi našli. Ne stoji daleč. Naj pridejo! Naj poiz-kusijo! Medice, gospod Miha-el!"

Volodijovski je nalil, gospod Zagloba pa je izpil na dušek, namršil obrvi in rekel, kakor bi go-ovoril sam s seboj.

"O čem sem že govoril? Kaj sem hotel? Aha! Medice, go-spod Mihael!"

Volodijovski je zopet nalil.

"Pravijo," je govoril Zaglo-

ba, "da ga tudi gospod Sapieha rad potegne v dobri družbi. Ni čuda, saj si ga vsak pošten člo-vek rad privoči. Edino izdaj-niki, ki goje neiskrene misli do domovine, se boje vina, da ne bi izbleknili svojih namenov. Rad-zivil pije brezov sok, pa smrti pa bo pil smolo. Tako naj mi Bog pomaga! Vem že naprej, da se bova sporazumela z gospodom Sapieho, ker sva si podobna ka-kor eno konsko uho drugemu ali kakor par škornjev. In pri tem je on poveljnik, jaz drugi, toda jaz bom že tukaj vse uredil, da bo vse gotovo, ko pride on. Ve-liko breme leži na moji glavi, pa kaj hočem? Ker nihče ne uteg-ne misliti na domovino, pa misli ti, stari Zagloba, dokler imaš še sape v nosnicah. Najhuje je, da nimam pisarne."

"Pa čemu ti bo neki pisarna oče?" je vprašal Skrzetuski.

"I čemu ima kralj svojega kancelerja? I čemu mora biti pri vojski vojni pisar? Treba bo itak poslati koga v kako mesto, da mi naredi pečat."

"Pečat?" je ponovil presene-čen Rzedzian ter pogledoval go-spada Zagloba z vedno večjim spoštovanjem.

"Kaj pa boš pečatil, gospod?" je vprašal Volodijovski.

"V tako zaupni družbi mi že lahko rečeš, gospod Mihael, ka-kor nekda samo 'gospod! Jaz ne bom pečatil, temveč moj kan-celer. To si ti zapiši za uho!"

Tu je pogledal Zagloba po na-vzočih s tako resnostjo in pono-som, da je Rzedzian skočil s klo-pi, gospod Stanislav Skrzetuski pa je zamrmral:

"Honores mutant mores!"

"Čemu mi bo pisarna? Le po-slušajte!" je govoril gospod Za-globa.

"Najprej vedite, da ti porazi, ki jih trpi naša domovina, so po mojem mnenju le posledica raz-košja, svojevoljnosti in lahkomi-selnosti (medice, gospod Miha-el!), ki nas obkroža kakor ku-ga. Toda v prvi vrsti je vsled krivovercev čimdalje več takih, ki s pravo vero zaničujejo tudi najsvetejšo našo zaščitnico, ki se mora radi tega zaničevanja po-pravici srditi..."

"Resnico govori!" so se ogle-sili vsi naenkrat. "Disidentje so prvi prestopili k sovražnikom, in kdo ve, če jih niso sami pri-

vedli k nam?!"

"Vzglej, veliki hetman litev-ski!"

"Toda, ker je tudi v tem voj-vodstvu, kjer sem jaz poveljnik, precej krivovercev, kot v Tikoči-nu in v drugih mestih, se bo iz-dalo, da si pridobimo že v začet-ku blagoslov za naše podjetje, splošno povelje, da se morajo oni ki žive v zmoti, v treh dneh vr-niti k pravi veri, sicer se jim za-pleni premoženje v prid vojašt-va."

Vitci so se začudeni spogle-dali. Vedeli so sicer, da gospodu Zaglobi ne manjka razsodnosti in zvičaj, a se niso nadejali, da bi bil gospod Zagloba tak politik in bi znal tako izvrstno razsojati javne zadeve.

"In vi še vprašate," je rekel zmagoslavno Zagloba, "kje bom vzel denar za vojsko? S konfi-skacijo. In vsa Radzivilska po-sestva postanejo na ta način last vojske."

"Ali pa bo pravica na naši strani?" je pripomnil Volodijov-ski.

"Danes so taki časi, da kdor ima sabljo, ima tudi pravico! Kakšno imajo švedje in vsi ti

sovražniki, ki razsajajo v mejah ljudovlade?"

"Res je!" je odgovoril s pre-pričanjem gospod Mihael.

"Toda tega še ni dovolj!" je zaklical Zagloba ter se razvne-mal. "Drugo povelje se izda šlahti vojvodstva podleškega in onih zemelj v sosednjih vojvod-stvih, ki niso še v sovražnih ro-kah, da bi se oglasili v splošno vojsko. Šlahta naj oboroži slu-žince, da bi nam ne manjkalo pehote. Vem, da bi marsikdo rad prišel, samo čaka še pisma in reda. Bodo torej imeli red in pismo povelje."

"Gospod, ti imaš res toliko pa-meti, kakor veliki kronski kan-celer!" je zakričal gospod Volodi-jovski.

"Medice, gospod Mihael! . . . Tretje pismo pošljem Hovanske-mu, da naj se pobere k vragu, če ne, ga zapodimo iz vseh mest in gradov. Zares, oni sloje na Litvi mirno in se ne polaščajo gradov, toda Zoltarenkovi Ko-zaki ropajo, jezdeci v oddelkih po en tisoč ali dva tisoč mož. Te naj obdrži na uzdi, sicer jih po-bijemo."

"Gotovo, da bi mogli to stori-

ti," je rekel Jan Skrzetuski, "bi vsaj vojska ne lenuharila."

"Mislim sem tudi na to in baš danes odpošljem nove oddelke proti Volkovisku. Tretje pismo pošljem našemu izvoljenemu do-bremu gospodarju, da ga potola-žim v njegovi žalosti, zakaj se se najdejo taki, kateri ga niso za-pustili, da so srca in sablje pri-pravljene na njegov migljaj. Naj ima v tujini vsaj to tolažbo naš oče, naš ljubljni gospodar, naša jagelonska kri, ki se mora sedaj potikati po svetu."

Tu se je gospodu Zaglobi za-kolenilo, ker ga je imel že moč-no v glavi in naposled je zasto-kal od žalosti nad kraljevo uso-do, a gospod Mihael se mu je ta-koj pridružil, samo malo bolj po-tiho. Rzedzian se je tudi emiril, ali pa se je delal, da se emeri. Skrzetuska sta pa oprla glavi na roke in sta molče sedela.

Nekaj hipov je vladala tišina, naenkrat pa je pograbila Zaglo-bo jeza.

(Dalje prihodnjič.)

THE NORTH AMERICAN TRUST COMPANY

62. CESTA IN ST. CLAIR AVE.

PODRUŽNICA: 15601 WATERLOO ROAD

CLEVELAND, O.

Naznanja odprtijo 1931
CHRISTMAS CLUBA

"Lahek način" za varčevanje denarja

Iskreno ste vabljeni, da se sedaj pridružite Božičnemu klubu z drugimi vred.

Lahko začnete z 25c, 50c, \$1.00, \$2.00, \$3.00, \$4.00, \$5.00, \$10.00, \$20.00 ali več.

Nič naklad, nič kazni, nič barantanja.

Naš Božični Klub je načrt, ki vsakomur pomaga, da si nabere denar za Božič, počitnice, davke, zavarovalnino, investiranje ali osebne potrebe.

Ta klub je namenjen, da vas uči in vam pomaga varčevati s tem, da redno vlagate v banko del vašega zaslužka. Ta navada, katere se takolahko primete, postane stalna ter neprecenljive vrednosti za bodočnost.

Naš Božični Klub ni samo za one, ki služijo denar, pač pa tudi za trgovce ter profesionalne može in žene, ki bi radi spravili skupaj "pripravljen denar" ki se ga lahko rabi v slučaju potrebe.

Načrt kluba je zelo priprost: samo prinesite svoj prvi vložek, in tako postanete član.

Plačujete vsak teden ali pa vnaprej.

Sledeča tabela vam razloži posamezne razrede:

NAČRT ENAKEGA PLAČEVANJA:

25c razred	Vložite vsak teden 25c in v 50 tednih imate.....	\$ 12.50	\$ 3 razred	Vložite vsak teden \$3.00 in v 50 tednih imate.....	\$ 150.00
50c razred	Vložite vsak teden 50c in v 50 tednih imate.....	\$ 25.00	\$ 4 razred	Vložite vsak teden \$4.00 in v 50 tednih imate.....	\$ 200.00
\$ 1 razred	Vložite vsak teden \$1.00 in v 50 tednih imate.....	\$ 50.00	\$ 5 razred	Vložite vsak teden \$5.00 in v 50 tednih imate.....	\$ 250.00
\$ 2 razred	Vložite vsak teden \$2.00 in v 50 tednih imate.....	\$ 100.00	\$10 razred	Vložite vsak teden \$10 in v 50 tednih imate.....	\$ 500.00
	\$20 razred	Vložite vsak teden \$20 in v 50 tednih imate.....		\$1,000.00	

VI DOBITE TUDI 4 PROCENTE OBRESTI.

PRIDRUŽITE SE NAŠEMU BOŽIČNEMU KLUBU SEDAJ